

חוות יאיר סי' קכד

והנה באיזה מקומות נראה להלן תשובה קבה הקשו הש"ס הילכתא למשיחא, ותמה הש"ס אם כן כל סדר קדשים לא נשנה וכו', משם מוכח גם כן אפילו לא יתכן שיצא מצד הלימוד דבר למעשה בזמן הזה מכל מקום לא נמנע מלימודו, כל שכן אם יש בו תכלית ונפקותא שראוי ללמוד, זה אמת ויציב חלילה להניחו. רק מה שנבחר דברים שמעט תכליתם מצד המעשה ונבחר בלימוד המוטל עלינו והוא ביאור חובתינו בכל יום ויום, חטאת הקהל הוא.

וידוע שפרי כל לימוד הוא המעשה, אף כי הלימוד בתורת ה' מצד עצמו עלה ונתעלה יותר מכל מעשה כדרשת רז"ל [מועד קטן ט:]. על כל חפצים לא ישור בה, גם אגוני מגינה ואצולי מצלי ונמשלה לאור משא"כ המצוה [עין סוטה כא.], מכל מקום בלי ספק [לימוד] המביא לידי מעשה יש בו מעלה יתירה כפול ומכופל מלימוד אחר, וכמו שאמרו [קדושין מ:]. גדול תלמוד שמביא לידי מעשה. ומה שהקשו שם התוספות [ד"ה תלמוד] ומה שכתב החסיד בעל של"ה [מסכת שבועות ד"ה כבר נתבאר בכלל וכו'] ידוע, וגם אני חדשתי בו דברים אשר אין כאן מקומן.

הקדמת ערוך לנר למסכת מכות

וקדשים וטהרות. וידעתי כי רבים גם מאשר אל הר' ד' עולים. ובעמקי מצולות ים התלמוד צוללים. אומרים מה לנו בהלכות ודינים אשר לא נוהגים בזמננו. הלא כפי אשר הורונו חכמינו. כאשר יגיע עת ביאת משיח צדקנו. יבואו משה ואהרן ואליהו עמו והם יורונו. ורק בירור דינים הנוהגים גם עתה מוטל עלינו. ובהם נעסוק כל ימי חלדנו. כי הם חיינו ואורך ימינו. ואם לא נרע רק אותם דינו. אמנם לדעתי לא טוב בפיחם זאת המענה. ואין זה דרך הנכונה. ולא אורח דעת ותבונה. להשליך אחרי גיוו העיון ברוב מצות התורה. ולהשיב מסוה על פני יפה וברה. על אשר בעוננו הגלות החשיך תוארה. הלא על זה נצטוונו מפי חכמינו הראשונים. ונוהרנו מפי הגבונים. בכל עת לדרוש לציון ולעשות תקונים. למען חזק תקותנו. על קבין גלותנו. ועל בנין בית מקדשנו. במהרה בימינו. וכמה יותר נעלה וזכרון ציון על לבבנו. מאשר נשים המצות והחקים לנגד עינינו. אשר נהגו על מכונו בהיותו. ואשר ישובו להתנהג בשבוע ד' את שביתו. וזאת שנית אשר הורונו המורים. כלמוריהם התמימים והישרים. כי גם בהיותנו בגולה. חק מחוקי ד' לא כלה. ואשר יעסוק בתורת עולה. כאלו הקריבה על המזבח. להעלות לפניו ריח ניחות. ומוקנים נתבונן. מתנאים ואמוראים ורבנן. וגאונים וראשונים ואחרונים. אשר האירו הנוהגים גם בזמננו. ולמה לא נדרוך בעקבותיהם. למה לא נחקור גם אנחנו דרך מחקריהם. ועוד זאת נחשוב שלישית. למען הרחיב למודינו במרחביה. ולעמול להאיר מאפילה. בכל מצות התורה. כי בלמודה נמשלה למורה הטהורה. אשר כל חלקיה. הקנים היוצאים מצדיה. גביעה כפתוריה ופרחיה. פרחיה ירכה ונרותיה. מקשה אחת נעשו ונחקקו. לא יתפרדו ולא יחלקו. וממעל האחד הנרות בקדש האירו. כן כל משפטי התורה רק בהתאחדותם יאירו. ולכן אשר על רוחם יעלו. לפרדם ולחלק ביניהם בקדש מעלו. כי כלם זה את זה יחזיקו. זה מול זה יסודם יעמיקו. ואין מהמצות והחקים. בתורתנו הקדושה נחקקים. אשר לא גם אחרי נחרב בית תפארתנו. ונתפורנו וגלינו מארצנו. עודם יום יום לנו לעינים. להורינו דרך עבודת אבינו שבשמים. ועל כן מיום עמדי על דעתי. חצני נערת.

דברי שאול לבעל השואל ומשיב סנהדרין

דף כ"ח הלכתא למשיחא תוספות נכתב מקצתו חקטי דהא א קיטיל סא לפיו כל סדר קדשים לא נלמוד וכחנז דרק הלכתא לפסיק לא סידך נזה. ולפנינו נראה לזכור טעם מה שזכרנו שראוי במסדרות נחוצה של חזן סעודתא שכתב נסח חזקוני לנעיל יסית הלכה ככ"ח נזה וליכ לא סידך למעשה הלכתא למשיחא דכללי הלכה סא. איכס רק לפי נחיצה ספיקס הוה לא לפי מה שיהיה למחיד לנח ניעות סמטיח ודיוק :

באר מים חיים פרשת צו

והנה בכל סדר קדשים שאינו נהג עתה בערה אמרו חז"ל (סנהדרין ג"א) הלכתא למשיחא אלא דרוש וקבל שכר וכו' ולדעתינו לא כיונו על שכר לימוד התורה בזה. כי הלא גם בכל מצות מעשיות הנוהגין עתה מקבל האדם שכר לימוד התורה באנפי נפשא חוץ ממה שיקבל שכר בעשיות המצות והרא"י ממה שאמרו (פיאה רפ"א) ות"ת כנגד כולם וגם נענו כולם ואמרו (קדושין ד' מ') תלמוד גדול ממעשה וכו' הרי ששכר הלימוד הוא חוץ משכר המעשה ובהאי בתורה שאדם עוסק שלא במעשה כמו במצות מעקה ומזוזה אם אין לו בית וכדומה דאי שח"ו לא יקופח שכר התורה בזה וכן בסדר קדשים דאי לא עלה על לב מעולם לגרע שכר לימוד התורה בשביל מה שאינו נהג עתה כי שכר הלימוד הוא שכר אחר משכר המעשה, ואמנם אמרו דרוש וקבל שכר על בחי' הנוכרת בבחי' דורשי ה' זרע אברהם אוהבו שהם דורשים את ה' בכל לבבם וצמאים אליו לומר מתי אזכה להדבק בו ית' ולעשות לו ג"ר, ונפשם בחלה בהם חומדת ומתאוה לקיים כל המצות כולן ברגע אחד, ואפשר לזה יאמר

שלא נקריב וזאת במרירות לב כי נפשו משתוקקת וחומדת מאוד לעשות לפניו את קרבנות חובותינו תמידין כסדרם ומוספי היום וחטאות ואשמות ועולות וכדומה וכו' דרוש וקבל שכר תיכף כי בזה דאי הקב"ה מצרף מחשבה טובה למעשה ובביאור אמרו (שם) חישב אדם לעשות מצות ונאנס ולא עשא' מעלה עליו הכתוב כאילו עשא' וכו' ואין לך אונס גדול מזה מפני מאמרו של מלך המלכים ב"ה וע"כ תיכף תקבל שכר כאלו עשית אותה והקרבתו תיכף וזה הוא חוץ משכר הלימוד דבר אחר לגמרי. לזה אמרו חז"ל כל העוסק בתורה ולא כל הלומד כי הלימוד הוא ענין אחר ורק שהוא עוסק בה ממש שדורש ומבקש בלבו כל ענין עשייתה ומתעסק בה בכל לבו לעשותם כי חפץ בה ובאונס גדול נמנע מפני שגלינו מארצנו ואין המקום גורם לזה ובוזה